

In de Schijnwerper

De Schijnwerper is deze keer gericht op het verleden van Groningse Coasters in WW II en niet op een boot c.q. een persoon in de Oosterhaven. Het is een mooi artikel over de scheepvaart uit deze regio.

Groninger coasters in de Tweede Wereldoorlog door Chris Gevers

Binnen één maand na 10 mei 1940 was een groot aantal Groninger kustvaartuigen de nazi's twee keer te snel af. Eerst ontsnapten zij uit eigen land, daarna hielpen zij duizenden soldaten om te vluchten uit Duinkerken.

© Private Floyd Watkins

Soldaten varen over het Kanaal, met een flinke golfslag.

10 tot 14 mei 1940. Veel Nederlandse schepen vluchtten voor de binnenvallende Duitse legers uit naar Engeland. Onder hen waren tientallen Groninger kustvaarders. Een aantal van hen was afgeladen met vluchtelingen. Dat gold bijvoorbeeld voor de Friso, de Java, de Wega en de Fiducia. Zij voeren op 14 mei met honderden joden aan boord de haven van IJmuiden uit. Vlak na hun vertrek werd de haven versperd door een schip tot zinken te brengen. Eenmaal op zee namen Duitse vliegtuigen de schepen onder vuur. Maar zij hadden geluk en bereikten veilig Engeland. Daarbij waren ze dwars door de mijnevelden gevaren.

Kunststukje

Andere schepen ontkwamen via de Ooster- en Westerschelde. Onder hen was de Zeus. Ze lag op 10 mei nog in de haven van Antwerpen, maar toen die stad werd gebombardeerd koerste ze naar Vlissingen. Eerst werd ze ingezet voor vervoer van post tussen Zeeland en Hoek van Holland, daarna kwam de opdracht naar Middelburg te gaan. 165 infanteristen kwamen daar aan boord om naar Zierikzee te gaan.

Drie keer werd de Zeus door vliegtuigen aangevallen maar de soldaten kwamen veilig op hun bestemming. Vervolgens slaagde de kapitein erin om samen met zijn zoon en twee matrozen op 18 mei Engeland te bereiken. Een kunststukje want om het schip te varen waren eigenlijk minstens zes mannen nodig.

Foto: Imperial War Museums (H 1621) Britse troepen worden geëvacueerd uit Duinkerken in mei en juni 1940.

Groningse kustvaarders gevorderd

Op 20 mei bereikten Duitse troepen het kanaal van Dover. Vanaf dat moment hield het Britse oorlogskabinet rekening met een snelle evacuatie van haar leger uit Frankrijk. Daartoe bracht zij een groot aantal vaartuigen bijeen. Op 22 mei werden ook 40 Groninger kustvaarders gevorderd, die door de Royal Navy bemand werden. Bijna al deze coasters waren afkomstig van een Groningse werf. De paar waarvoor dit niet gold hadden wel een Groningse eigenaar.

In de nacht van 27 op 28 mei voer een vloot van de meest uiteenlopende scheepstypen naar het ingesloten leger. Daarvan bewezen de kustvaarders goede diensten. Zo bracht de Zeus 601 militairen over. De Friso evacueerde er 1002 en de Hondsrug 1455. De Horst hielp 1150 geallieerde troepen uit het bedreigde gebied te ontsnappen. Daarna werd zij door een Duits vliegtuig tot zinken gebracht. Samen evacueerden de veertig kustvaarders ruim 22.000 manschappen, voornamelijk Britten en Fransen. Dat is een behoorlijk deel van de in totaal bijna 340.000 overgezette soldaten.

Foto: Coaster Anda. In het begin van de Tweede Wereldoorlog werd het schip, toen nog genaamd 'Jo', twee jaar ingezet voor de Engelse kustverdediging.

Bij andere evacuaties uit bedreigd Frankrijk verleenden de coasters eveneens goede diensten. Daarnaast deden de schepen dienst als 'ballonschip' of bij oefeningen.

Ook werden ze gebruikt als 'tender' en bij de landing in Normandië enkele jaren later. Maar vooral werden zij ingezet voor dat wat hun eigenlijke taak was: goederenvervoer, met name in de wateren van het Verenigd Koninkrijk.

Inbeslagname

Van de kustvaarders die in mei 1940 niet waren gevlucht nam de bezetter een deel in beslag. Deze schepen vervulden vaak een taak die vergelijkbaar was met de wel ontkomen coasters. Zo werden ze ingezet als hulp-luchtafweerschep of voor de vrachtvaart in door de nazi's beheerste wateren. Dat lot trof bijvoorbeeld de Horst, die na bij Duinkerken te zijn gezonken door de Duitsers weer werd gelicht.

De niet-gevorderde schepen voeren hoofdzakelijk vanuit Delfzijl op Finland en Zweden. Via het neutrale Zweden ontsnapten verschillende Engelandvaarders uit het bezette gebied.

[De link naar het originele artikel](#) van Chris Gevers

___/___

Huishoudelijk nieuws

Christa is/was op vakantie tot 28 nov en is nu weer goed genoeg uitgerust om de haven honneurs waar te nemen. I.v.m. haar afwezigheid is de Oosterhaven krant dan ook een paar dagen later verschenen dan eerder aangegeven.

Mysterie verdwenen van "onze" afvalcontainer

De verdwenen afvalcontainer bleek geen duik in het Eemskanaal te hebben genomen (zoals de 2 voorgaande

keren) maar in de vuilnis wagen!! Hoe houd je dat voor mogelijk. Menigeen had al over de rand van de

kade gekeken of in het duistere water soms afval kwam bovendrijven.....

Er was namelijk geen melding gemaakt van dit bizarre ongelukje. Geen container, waar dan heen met je vuilnis???

Na Christa's belletje naar de gemeente over het container mysterie, werd uitleg gegeven en beloofd om na het weekend een andere container te plaatsen.

De eerste bleek maar 1 handgreep te hebben en daar kon dus geen slot op om de "dumpsterdivers" op afstand te houden. De volgende bleek gelukkig 2 handvatten te hebben en is in dank aanvaard door de havenbewoners.

Geen vuil meer opslaan op de boot maar direct weggooien als je dat wilt. Ook het slot zit er weer op.

___/___

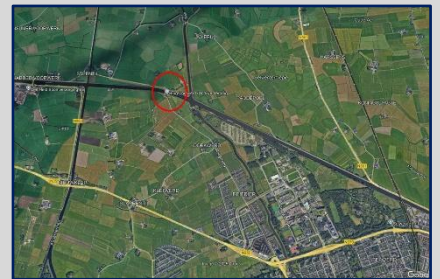

Watersport nieuws

Eemskanaal

De Dorkwerderbrug bij Dorkwerd is op vrijdagochtend 7 november beschadigd door een binnenvaartschip. Het schip heeft met het voorschip de onderzijde van het brugdek geraakt.

Tijdens inspectie is het brugdek omhoog gezet, maar bij het zakken kwam het niet goed op zijn plek. Hierdoor steekt het brugdek boven het wegdek

uit, wat gevaar oplevert voor het verkeer. Rijkswaterstaat heeft de brug afgesloten en het wegverkeer wordt omgeleid. Het brugdek staat voorlopig omhoog om scheepvaart door het Van Starckenborghkanaal mogelijk te maken. De politie onderzoekt de oorzaak van de aanvaring, zware mist kan mogelijk de oorzaak zijn.

Wegverkeer kan de brug voorlopig **niet** gebruiken.

Op 19/11 stond er in de krant dat de brug voor wegverkeer voorlopig gestremd is. Geen probleem voor ons als we per boot in die richting uit willen varen.

Stremming Oosterhavenbrug

Onlangs heeft Christa een rondzend mail gestuurd met stremmingen van de Oosterhavenbrug. Ter herinnering hier nogmaals, mochten jullie de boot nog een uitje willen geven in die periode.

19 nov t/m 8 dec bediening op aanvraag; maandag, woensdag en vrijdag om 13:00 uur. Aanmelden 1 werkdag van tevoren via havenwezen@groningen.nl of 050-3188500.

Maar,..... soms is de beroepsvaart niet op de hoogte of te vroeg en krijg je ineens een tijdelijke grote buurman.

MS Leliegracht

Kunst in de stad

Kikkercyclus

Deze kunst is te vinden op het Hoge der A. Een beeldengroep van zes bronzen 'kikkers' markeert daar het gezellige terras van café De Sigaar. Kunstenaar Jan Steen bracht met zijn kunstwerk de verbinding tot stand tussen het terras en het water in de A.

De cyclus begint met een kikkervisje dat in vijf stappen uitgroeit tot een bijzondere eigen interpretatie van een kikker: een parmantig opzettend amfibie met een lange snavel.

Maar ook is er mooie kunst te vinden op de elektriciteitskasten op de steigers van de Oosterhaven, zoals het alom bekende Forum.

Oppassen geblazen

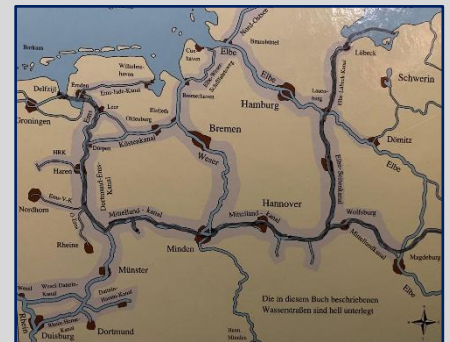
Als je dit bord ziet op de hoek bij het Harbour Café, is het verstandig om een dienblad boven je hoofd te houden voor droppings van boven ... Een gewaarschuwd mens telt voor 2!

Zomerverhalen van 2025

Met onze Grand Banks, GrandBoys op reis door Denemarken en Duitsland *Deel II*

Via de prachtige Hanzesteden Wismar en Lübeck kwamen we op het Elbe Lübeckkanaal. Daar bleven we een week in

het prachtige groene haventje van Mölln liggen. We aten er het lekkerste chocolade ijs.

In Lauenburg kregen we de moeder en tante van Klaas-Jan een paar dagen op bezoek. Hierdoor konden we met de auto naar Schwerin en Lüneburg.

Waar we in Schwerin het prachtige slot van de voormalige hertogen van Mecklenburg-Schwerin bezochten (het geboortehuis van prins Hendrik de man van Koningin Wilhelmina) Vanaf de oude watertoren konden we de rode daken van Lüneburg bewonderen.

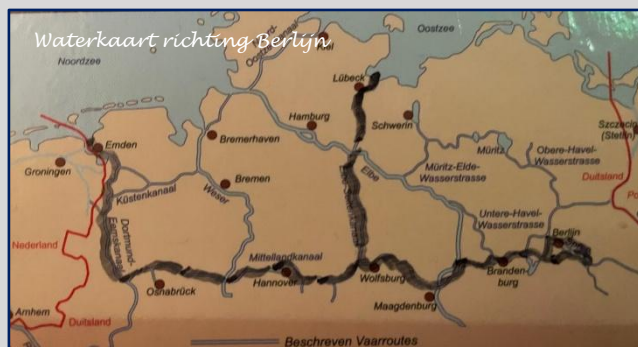
Van Lauenburg staken we de Elbe over en kwamen op het Elbe Seitenkanaal. We wilden eigenlijk de Elbe opvaren maar door de lage waterstand, naar verluidt zo'n 60 cm opwaarts was dat niet verstandig. Daarom legden we aan in Bad Beversen met een kuuroord. Waar we op 1 van de weinige regenachtige dagen ontspannen konden kuren. Daarna Uelzen, Bad Bodenteich, Weisses Moor om vervolgens het Mittellandkanaal op te varen. Een druk kanaal met veel beroepsvaart. Onze eerste stop was het haventje van Wolfsburg naast "Autostadt" van Volkswagen. Een groot park met

paviljoens van de merken die onder de VW-vlag verkocht worden. In Wolfsburg zelf heb je aan de overkant van het kanaal een grote outlet. We bezochten ook het slot van Wolfsburg, het VW-museum met bijna alle modellen uit de

geschiedenis van het bedrijf. Met als hoogtepunt de VW-fabrieken, waar je in een soort treintje door de fabriek gaat en het productieproces kunt bewonderen. VW-Wolfsburg is na de luchthaven Frankfurt (nu nog!) de grootste werkgever van Duitsland.

Na Wolfsburg passeren we de grens van de voormalige DDR.

Je merkt gelijk dat er minder bedrijvigheid is. Je ziet het aan leegstaande gebouwen en vervallen industrieterreinen. Maar juist door de stilstand in de DDR tijd zijn veel gebouwen bewaard gebleven. In het Mittellandkanaal heb je veel gratis ligplekken. Wel aan de doorgaande route, maar de beroepsvaart mindert altijd vaart als ze je passeren. Wat ook opvalt is dat de Duitse beroepsvaart heel vriendelijk is. Er gaat altijd een hand omhoog. Zo meren we aan bij Calvörde en Haldensleben (kleine verenigingshaven) waar we op de fiets slot Hundisburg bezoeken. In de middag zijn ze in de bijgebouwen klassieke muziek aan het instuderen. Waar we op een bankje van genieten. Op 6 augustus varen we van Haldensleben naar de Niegripper See. Een zand/kiezel afgraving langs het Mittellandkanaal. In dit mooie rustige meertje bij het plaatsje Niegrip gaan we een paar dagen ankeren. We varen met het bijbootje naar de kant om Vince uit te laten en langs het oude kanaal mooie wandelingen te maken. Een aantal dagen later varen we naar het Oost Duitse stadje Burg gedeeltelijk nog vervallen, maar ook al behoorlijk opgeknapt. Via Genthin waar vroeger de Persil waspoeder geproduceerd werd, varen we verder over de Plauze See en bij de Mörscher See gaan we voor anker.

Het zijn prachtige zonnige dagen. Met het bijbootje varen we naar het eilandje Buhnenwerder die in de jaren dertig als een Pinetum (Redactie: [betekenis](#) van Pinetum) is beplant met bomen uit de hele wereld. Bij het stadje Kirchmöser liggen prachtige industriële bouwwerken te wachten op betere tijden. Een stuk verderop ligt de stad Brandenburg aan de Havel, een mooie opgeknapt stad met prachtige bouwwerken aan de rivier de Havel. Via een aantal sluizen gaan we ankeren bij het plaatsje Deetz en via de Templiner See komen we in de voorsteden van Berlijn.

Spandau is onze eerste stop en vervolgens liggen we een lang weekend midden in Berlijn onder de Rijksdag. Een prachtige stad met veel historie. Een groene stad met 1/3 deel groen, met de helft bos.

Wat we zeker wilden bezoeken is het monument ter nagedachtenis aan de moord op de joden van Europa. Een indrukwekkend museum in de kelder onder het plein en op het plein 2711 betonnen blokken als Holocaust Gedenkmal. Foto holocaust monument. Ook het indrukwekkend gebouw van het parlement van Duitsland de Rijksdag mag je niet missen. Waar je op het dakterras het panorama van de stad kunt bewonderen. Een treurige herinnering aan de DDR tijd is het Tränenpalast. De grenspost tussen Oost en West Berlijn bij station Friedrichstrasse waar vele tranen werden vergoten tijdens het afscheid nemen. Al deze monumenten waren gratis te bezoeken en dat terwijl we ook nog aan een gratis steiger (zonder voorzieningen) in hartje Berlijn konden liggen. 5 dagen bleven we in Berlijn. Daarna varen we via het Teltowkanaal rond Berlijn naar Teltow en uiteindelijk naar de Wannsee.

De haven (van Wannsee) ligt voor de indrukwekkende villa waar op 20 januari 1942 de definitieve oplossing van "het Jodenvraagstuk" werd besloten. Even verderop vind je villa Liebermann met een verzameling schilderijen van de schilder Max Liebermann.

Dit alles in een groene Villawijk uit de jaren dertig van de vorige eeuw.

Onze volgende stop is Potsdam, een prachtige stad met mooie gebouwen en onder de Brandenburger Tor van Potsdam een geweldige ijssalon. Het is begin september en we zijn op de terugweg.

We komen weer langs Brandenburg aan de Havel en blijven daar een nachtje liggen. Als we na een wandeling weer aan boord gaan. Liggen Berend en Greet uit Meppel achter ons. Die kwamen we tegen in Mölln en we nodigen ze uit om de avond bij ons een drankje te doen.

Het handige van een terugweg is dat wat je hebt overgeslagen tijdens de terugreis nog bezocht kan worden en dat doen we met Potsdam, maar ook met Genthin waar we op de heenreis maar kort hebben gelegen. Het is heerlijk weer en we ankeren weer een nachtje op de Niegripper See om uiteindelijk op 11 september in Hannover aan te komen. In Hannover verteld een straatverkoper ons over het prachtige stadje Halle. Eén van de weinige Duitse steden die de oorlog ongeschonden is doorgekomen. De reden is dat het stadje banden heeft met het Britse Koningshuis, waardoor de stad niet gebombardeerd werd. We gingen met de trein vanuit Hannover en de verkoper had werkelijk niets te veel gezegd. Een prachtige stad met veel groen en prachtige bouwwerken en veel vakwerkhuisen. Van Hannover varen we naar Minden waar we de Weser op willen richting Bremen. Want in Bremen krijgen we een logé aan boord en ook kunnen we daar onze nieuwe waterpomp ophalen. De oude is aan vervanging toe. Maar reizen op het water loopt het vaak anders! De 1e sluis na Minden is 2 weken buiten gebruik.

We gooien de plannen om want gelukkig zijn er meerdere wegen die naar (Rome) / Nederland leiden. Dus dan maar het Mittellandkanaal vervolgen richting het Dortmund Ems kanaal. Onze logé stapt op in Osnabrück en de waterpomp wordt opgestuurd. Onderweg hebben we meerdere stops langs een kade of in een haven. Bij Bad Essen in de laagvlakte van het Teutoburgerwald zien we zichtbare sporen van dinosaurussen die hier 140 miljoen jaren geleden leefden.

We leggen aan in Halen en van daaruit gaan we met de trein naar Osnabrück op en neer.

Onze logé stapt op en we varen verder naar Recke. Waar we mooie wandelingen kunnen maken. Inmiddels is het 23 september en we varen het Dortmund Ems kanaal op. Waar vele sluizen met een behoorlijk verval volgen. We overnachten bij sluis Altenrheine en Hesselte om op 25 september in Lingen aan te komen. Een mooie stad vlak bij de Nederlandse grens en te herkennen aan de voormalige kerncentrale. De haven ligt in een groene en rustige dode arm van het kanaal. Hier blijven we een paar dagen en stapt onze logé weer op de trein.

We varen naar Meppen, het Emspark en Hebrum en op 2 oktober leggen we direct na de sluis bij Yachtclub Papenburg aan. In de sluis worden we opgewacht door onze goede vrienden Rudi en Elli die in Papenburg wonen en waar we heerlijke Borsjtsj soep eten. Een traditionele en voedzame Oost Europese soep die bekend staat om zijn rode kleur door het hoofdingrediënt: rode bieten.

Daarna varen we naar de stad Leer waar de jaarlijkse Gallimarkt plaats vindt. Een jaarmarkt waar we al vanaf 2007 het vaarseizoen afsluiten. We zijn er al in de week van de opbouw en zien de grote kermis en kransen tevoorschijn komen. Een hele gezellige week met bezoek van vrienden, familie en kennissen.

En dan gaat het snel. Het half jaar is bijna ten einde. Op 13 oktober varen we naar Delfzijl. 14 oktober bezoeken we een kennis in Appingedam en op 15 oktober liggen we weer in de vertrouwde Oosterhaven.

Net als aan de dag komt er ook een eind aan alle mooie avonturen.

Klaas-Jan en Freddy

Recepten

Risotto met champignons

Voor 2 x 2 personen

Ingrediënten:

- 250 gr. rijst
- 125 gr. reepjes gerookt spek
- 200 gr. gehakt
- 200 gr. uien
- 200 gr. champignons
- 1 bouillon tablet
- 1 eetl. kerrie
- 2 eetl. olijfolie
- Eventueel: 200 gr. geraspte kaas

Bereidingswijze:

1. Bak de spek reepjes in 2 eetlepels olijfolie terwijl je de uien snijpt. Voeg de uien toe en wanneer die glazig worden voeg je het gehakt toe, werk het los met een vork. Als het gehakt half gaar is wordt de rijst meegebakken tot het begint te kleuren. Voeg de kerrie toe en laat even mee garen. Voeg de bouillon tablet, opgelost in $\frac{1}{2}$ ltr water, toe en laat het geheel aan de kook komen.
2. Zet de pan op een klein pitje en laat, zonder te roeren, de rijst in circa 15 à 20 min. garen.
3. De laatste 10 minuten worden de in plakjes gesneden champignons toegevoegd.
4. Op het laatst afproeven op zout en peper en eventueel geraspte kaas toevoegen.

Het leuke van de gekozen hoeveelheden is dat de standaard hoeveelheden uit de winkel meestal iets meer zijn en de hoeveelheid rijst daarop aangepast wordt zodat je meestal een klein lunchhapje overhoudt voor de volgende dag.

Eet smakelijk!

Stadse Evenementen

Voor de evenementen is de onderstaande website een aardig begin.

<https://gemeente.groningen.nl/evenementenkalender>

Maar deze keer was er ook op 11 november Sint Maarten. Vlak daarvoor nog een heel nieuw evenement, zoals jullie hieronder lezen.

Op 8 november moest ik (Ineke) nog even snel naar de Jumbo winkel op de hoek van de Oosterstraat. Van verre was muziek te horen en het was erg druk met wandelaars in de Steentilstraat die richting Zuiderdiep liepen. Op de hoek bij het Zuiderdiep zag ik een orkest heel langzaam richting Oosterstraat lopen. Snel mijn boodschapjes gedaan en bij het weggaan uit de winkel, was het een drukte van belang. Volwassenen droegen lichtsculpturen en kinderen lampionnen afgewisseld met lichtjes versierde bakfietsen.

Een pracht gezicht op de donkere avond. 11 november kennen we allemaal, Sint Maarten. Maar het was nog maar 8 november.

Eénmaal weer thuisgekomen zijn we direct gaan zoeken op het internet wat dit evenement was. Hieronder een samenvatting van het "hoe, wat en waarom". In de link kun je het hele verhaal vinden. Met fotos van dat artikel hebben we onderstaand stukje wat opgeleukt.

Sunnemeerten Parade

De Inspiratie voor de [Sunnemeerten Parade](#)

De Sint Maarten Parade in Utrecht is al jarenlang één van de hoogtepunten van het jaar. Ongeveer 1500 mensen nemen deel aan de parade, waar deelnemers in lichtgevende kostuums lopen, omringd door indrukwekkende lichtsculpturen van papier.

Deze kunstwerken, die veel werk en creativiteit vergen, zijn geen gewone lichtjes, maar echte meesterwerken.

Hannelore Duynstee, een bekend gezicht in de Groningse culturele scene, woonde vorig jaar de parade in Utrecht bij en was direct geïnspireerd! Wat Maakt de Parade in Utrecht Zo Bijzonder? De parade in Utrecht wordt gedragen door de bewoners van de stad en niet door commerciële belangen. "Er was geen reclame te zien. Het was puur van de mensen zelf, wat het een serene maar feestelijke sfeer gaf," aldus Hannelore.

Deze sfeer wilde ze ook creëren in Groningen. De Sunnemeerten Parade 2025 zal de stad verlichten met kunst en cultuur, met een focus op de gezamenlijke verwondering van de deelnemers en het publiek.

Dit nieuwe lichtevenement belooft een magisch feest te worden voor zowel jong als oud, en een prachtige manier om de stad Groningen te verbinden door middel van kunst en cultuur. De eerste editie van de Sunnemeerten Parade vond plaats op 8 november 2025 en trok erg veel bekijks

[Verslag](#) van de Parade in Groningen.

Colofon

Gedurende de wintermaanden verschijnt Het Nieuwsblad van de Oosterhaven elke 3 weken op maandag. Christa verstuurt namens de redactie de krant per e-mail maar is niet verantwoordelijk voor de inhoud.

De **volgende editie** deze winterperiode verschijnt op: **22 december**

Copy voor de laatste editie graag voor: **19 december**

Inzendingen van copy worden hooglijk gewaardeerd en kunnen aangeleverd worden via syzeezwaluw@gmail.com of via de Havenapp; "Zeezwaluw Ineke" of wandel even langs op steiger A.